

HEADLINES
RADIO SHOW

TACKLING FASCINATING MODERN
CONTROVERSIES FROM
A HALACHIC PERSPECTIVE

with

DOVID LICHTENSTEIN

Midwinter Vacations Flaunting our wealth

Show# 307 | Jan 23rd 2021

Rabbi Brodsky

ספר חסידים סימן אלף קא

כמו שמנהג הנכרים כן מנהגי היהודים ברוב מקומות כגון אם הנכרים גדורים בעריות כך יהיו בני היהודים הנולדים באותה עיר.

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קד עמוד א

בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר: רבש"ע, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה.

תוספות מסכת כתובות דף קד עמוד א

לא נהייתי אפילו באצבע קטנה - דאמרין במדרש עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנס מעדנים לתוך גופו ומייתי הא עובדא דרבי.

משנה מסכת אבות פרק ד משנה יא

רבי יונתן אומר כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני:

חסיד יעבץ שם

יא ר' יונתן אומר כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר. ע"כ ביאר
אל תעשה עמרה, מכאן ואילך ולא קדום. וזה כי תורת ה' עץ חיים תנחילנו
עו"כ בעלם ותנחילנו סעולם סעם במקרה, כי זה סעולם סענה ודרך לעולם סכלו
ארץ, וכאמרו כי הוא חייכם. וכמו שכחתי במשנת משה קבל תורה בס"ד. ולז"ל
שלמה ע"ה (משלי ה) להנחיל אוסבי יש ואורחותיהם אמלא. קרא סעולם סבא יש, וכמו
שלאמר להנחיל כי הוא סעם סלמתי חולחו אין, ואמר ואורחותיהם אמלא לרמוז על טווח
זה סעולם, וכואו אמרו (סס ג) אורך ימים בימים, ראס איך יחס אורך לימן כי סא
עיקר תשמיתו של אדם. ואס סיה סעי"ה ממלא אורחות סעמלים בתורה בתחלת עסקס
בס, יתחלק להס המקרה בעלס ויחסבו טווחת זה סעולם עיקר, כמו שיחסבו סכלבים
סעלמות אשר יסליכו להס בעליהם עיקר. ולזה ראחס סהסגחס שלא לעשות כן עד
סיכנכו סבריתו מאכנס גמורה ואז יספיע להס כבוד. ולז"ל ר' יונתן כל המקיים את
ספרס מעוני סופו לקיימה מעושר. וכחכ סר"י ו' שושן ז"ל. ועחס זרע אצרהס

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ח עמוד ב

דתינא: בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממייתתו, עד שהיו מניחים אותו ובורחין, עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות בעצמו, והוציאוהו בכלי פשתן, ונהגו כל העם אחריו להוציא בכלי פשתן. אמר רב פפא: והאידנא נהוג עלמא אפילו בצרדא בר זוזא.

חפץ חיים - שפת תמים פרק ה

יבואר בו שתי סיבות גלויות, המביאות את האדם לידי גזל וחמס

והנה כל זה אמרנו והזהרנו למי שעדיין אינו רגיל בזה החטא, ונקל לו להרפא ברפואות קלות. אבל מי שהורגל חס ושלום בזה החטא של איסור גזל רחמנא ליצלן, וקשה לו לפרוש ממנו, תקנתו שידרוש בנפשו מאין בא למחלה קשה זו. והנה לעון גזל שהופקר בפני איזה אנשים, יש כמה סיבות, אך נבאר שתיים שהן גלויות לעיני הכל.

א'. ריבוי ההוצאות ומותרי המלבושים שנעשו קבע בעו"ה. ודין גרמא לנו בזמנינו כל הצרות וכל התלאות, מבפנים ומבחוץ. ובתחלה כשמרגיל אדם את עצמו בזה, אינו מתבונן על אחריתו. והיצה"ר מתנהג עם האדם בזה כציד המשליך מזון במצודה לעיני כל בעל כנף, אשר מרוב רצונה אחר האכילה, וממיעוט דעתה, אינה מבטת כלל במצודה הפרושה. וכשנכנסת שם, שוב ניצודה ועומדת, ומוכנת לשחיטה.

כן הוא בענין זה, שבתחלה כשהקב"ה מזמין לאדם מעות בחסדו, כדי שיוכל להחיות את נפשו בזה, וגם לפרוע מזה חובות הבורא כצדקה וגמ"ח והחזקת התורה, וכדומה לזה. היצה"ר מסיתו, שעתה נאות לו להתנהג בעיני הוצאות הבית והמלבושים במעלה הגבוה מערכו [הפחות כהמכובד, והמכובד כאחד מעשירי העם]. כדי שיתראה לחשוב ומכובד לעיני חבריו. והאדם הולך אחר עצתו, מרגיל את עצמו בזה, עד שבהמשך הזמן הוא נעשה מוכרח לזה להתנהג כדרך הגבוהים. ואח"כ אם תזדמן לו שנה או שנתיים שאינו משתכר לפי ערך ההוצאה אשר הרגיל את עצמו בזה, מצא לו היצר מקום להטעות אותו ולפתותו לגזול ולחמוס, ולהיות לזה רשע ולא ישלם, כדי להתנהג באופן הראשון שלא יתבזה לעיני חבריו שבעיר. וברבות הזמן נעשה גזלן וחמסן שאינו חושש כלל לחיי נפש חברו.

גם פעמים רבות הוא מביא את עצמו לידי סכנה עי"ז, שנחלה מרוב הדאגה ע"י הקלון והכלימה שיש לו מכל עבריו מסביב. כי תחת מעט הכבוד אשר הנחילו היצה"ר מתחלה ע"י הנהגתו, ינחילוהו עתה משנה כפלים קלון, אשר הכל מבזים אותו עבור דמיהם. וזהו עונשו בעו"ה, מלבד עונשו השמור לו לעוה"ב עבור עון הגזל.

אבל כבר אחז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד, דהיינו, שצריך האדם אפילו בעת שהוא תקיף במצבו, להתבונן תמיד בתהפוכות הזמן המצוי מאוד בעו"ה, ושלא להתנהג בעיני הוצאות ביתו רק בדרך אמצעי, לפי מה שהוא

אדם ולפי המקום. ואף אם חננו ה' שהוא עשיר גדול, לא ילבש בגדי רקמה חשובים מאוד, כי נפש הוא חובל, שמביא לאדם לידי גאווה, גם מגרי ביה יצה"ר בנפשו, גם גורם שאחרים שאין ידם משגת, יראו ממנו וירצו לעשות כמעשהו, וסוף שלווים ואינם משלמים, או גוזלים וחומסים.

ומתוך אלו המותרות, רבו בזמנינו הוצאות הנשואין במלבושיהן, עד שרבות בנות באות לידי בזיון בהגיען לפרק נישואיהן. אב ואם בוכים ומבכים, ואין להם מושיע. וכהנה רעות רבות וצרות שעוברים על ראש העניים. ומי גורם לכל זה אם לא ריבוי הוצאות ומותרים המלבושים שנעשו קבע בעו"ה, שגורמים בזה רעה לעצמם בזה ובבא, וגם לכל העולם כולו.

ילקוט שמעוני תהלים רמז תתלא

שאו זמרה ותנו תוף כנור נעים עם נבל, ר' חייא בר אבא אמר הוא נבל הוא כנור. ר' שמעון אומר כנור לעצמו ונבל לעצמו, נימין יתרון בין זה לזה, ולמה נקרא שמו נבל שהוא מנבל כל מיני זמר.

תוספות מסכת סוטה דף י עמוד ב

נוח לו לאדם שיפיל את עצמו לתוך כבשן האש - כדאמר בפ' הזהב (ב"מ דף נח:): כל היורדין לגיהנם עולין חוץ משלשה וחד מינייהו המלבין פני חבריו ברבים ואומר נמי (שם נט.) נוח לו לאדם שיבעול ספק אשת איש ואל ילבין פני חבריו ברבים מנלן מדוד ונראה האי דלא חשיב ליה (פסחים דף כה.) בהדי ג' עבירות שאין עומדים בפני פקוח נפש עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים משום דעבירת הלבנת פנים אינה מפורשת בתורה ולא נקט אלא עבירות המפורשות.

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יא עמוד א

ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך - אמר רב יהודה אמר רב: אל תקרי גוים אלא גיים, זה אנטונינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנם לא חזרת ולא קישות ולא צנון לא בימות החמה ולא בימות הגשמים

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קד עמוד א

בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר: רבש"ע, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה.

מנין המצוות לרמב"ם ל"ת קצ"ה

שלא לאכול ולשתות דרך זולל וסובא שנ' בננו זה וכו' זולל וסובא.

ספר החינוך פרשת קדושים מצוה רמח

שלא לאכול ולשתות כדרך זולל וסובא

משרשי המצוה, לפי שרוב חטאות בני אדם יעשו בסבת ריבוי האכילה והשתיה, כמו שכתוב [שם ל"ב, ט"ו] וישמן ישורון ויבעט, וכן שמנת עבית כשית ויטוש אלוה עשהו [שם], וכן אמרו זכרונם לברכה [ברכות ל"ב ע"א] מי גרם לך שתבעטי בי, כרשינין שהאכלתיך, ודרך כלל אמרו [שם] מלא כריסא זני בישא, כלומר אחר מילוי הכרס יבוא בן אדם לעשות חטאים רעים.

והענין הוא לפי שהמזונות הם עיסת החומר, וההתבוננות במושכל וביראת אלהים ובמצוותיו היקרות היא עיסת הנפש, והנפש והחומר הפכים גמורים כמו שכתבתי בראש הספר, ועל כן בהתגבר עיסת החומר תחלש קצת עיסת הנפש. ומזה השורש היו מן החכמים זכרונם לברכה שלא היו נהנין במזונות רק למה שצריך להחיות נפשם לבד, וכמו שכתוב [משלי י"ג, כ"ה] צדיק אוכל לשובע נפשו.

ועל כן תמנענו תורתנו השלימה לטובתנו מהרבות באכילה ושתייה יותר מדי, פן יתגבר החומר על הנפש הרבה עד שיחליאה ויאבד אותה לגמרי, ולכן להרחיק הענין עד תכלית הוזהרנו על זה בעונש חזק, והוא עונש המיתה, זהו הנראה לי בענין.

מגן אברהם סימן קנו ס"ק ב

בחלק ל"ט סימן קצ"ה שלא לאכול ולשתות דרך זולל וסובא שנ' בננו זה זולל וסובא.

משנה ברורה סימן קנו ס"ק ד

בחלק ל"ט סימן קצ"ה שלא לאכול ולשתות דרך זולל וסובא בימי הנערות שנאמר לא תאכלו על הדם ר"ל לא תאכל אכילה שהיא מביאה לשפוך דם והוא אכילת סורר ומורה שחייב עליה מיתה [ואף שלאחר שעבר ימי הנערות לא נתחייב בתורה מיתה על אכילה כזאת מ"מ נוכל לראות כמה מגונה ומכוער הדבר ביותר מדכתיב ואמרו אל זקני עירו בננו זה וגו' זולל וסובא ונאמר בקבלה אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר למו ולהרמב"ן נכלל כל זה במ"ע קדושים תהיו עיין שם].

רמב"ן פרשת כי תצא פרק כא פסוק יח

בן סורר ומורה - על דעת רבותינו (סנהדרין סח ב) אינו קטן, שהקטן פטור מכל עונשין שבתורה ומכל המצות, אבל הוא המביא שתי שערות. והנה יש עליו שני עונשין, האחד שהוא מקלה אביו ואמו וממרה בהם, והשני שהוא זולל וסובא עובר על מה שנצטוינו (ויקרא יט ב) קדושים תהיו.

Rabbi Rotberg

פרשת קדושים פרק יט פסוק ב

דַּבֵּר אֶל-כָּל-עַדְת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ:

רש"י שם

דבר אל כל עדת בני ישראל - מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה: